Debreczen. 1892. XIX. évfolyam 241. sz. Szombat, Október 15.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr, egy hóra 1 forint.

Megjelenik mindennap. vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő: Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchényi-uteza 1761. sz. Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltebb árszámitás mellett vétetnek fel

Egyes szám 4 kr.

A kötelező polgári házasság.

Debreczen, október 15.

A magyar kormány a kötelező polgári házasság intézményének behozatalát elhatározta.

Hazánk szocziálpolitikai fejlődésében momentuozus esemény ez, s bár fordulópontnak azért nem mondható, mert a dolgok rendes egymásutánjában feküdt, s az állam társadalmi továbbfejlődésének szükségképeni feltétele volt, mindazonáltal korszakot alkotó nagy reformmü lesz az, mely leveszi a polgárság lelkéről a felekezetesség bilincseit, s ledönti a válaszfalakat, melyek magyart-magyartól embert-embertől elválásztottak.

Nem volt kétség az iránt, hogy a szabadelvü párt kormánya a társadalmi és kulturális intézmények tovább fejlesztésében csakis szabadelvü irányban fog haladni, de kétes jövőbe állitották azok megvalósitását az előtérbe toluló sürgősebb közjogi és közgazdasági kérdések, s a bizonytalanság, mely a hasonszabásu és jelentőségü társadalmi ès vallási reformok keresztül vitelét a ható és ellenható tényezők kiszámithatatlanságánál fogva koczkázottá teszi.

Kétségtelen, hogy a magyar kormánynak ma is sok oly égető kérdést kell elintéznie, melyek a vallásszabadság és teljes jogegyenlőség radikális keresztülvitelének nagy és előreláthatólag hosszabban elhuzódó munkáját szükségképen meg kell hogy előzzék; de végre is, ha egyszer kitüzetett a lelkiismeretszabadság ideális czélja, meg fog gyugodni a helyzet tarthatatlansága által izgatott közvélemény, sorakozni fog a modern eszmék kiküzdésére vállalkozott kormánya körül és lefogja dönteni az előitélet és osztályérdekek utolsó bástyáit, melyek Magyarországot a müvelt jogállamoktól különválasztották.

Helyesen tette a kormány, hogy teljes és radikális reformokra vállalkozott. Intő például szolgálhat részére a balsiker, melyet a reakczionárius Apponyi és pártja késztet a Tisza kormány szabadelvü törekvésének, midőn a zsidó és keresztények közötti házasságot legalább lehetővé akarta tenni. A fekete sereg ma is kétes játékot üz; lapjaiban a klerikális mozgalmakkal kaczérkodik, s a radikális reformok helyett módus vivendik agyafurt terveit tálalgatja parlament és közönség elé. De lagalább nem leszünk ujra a csömörletes versengés tanui, melyet üzött a balközép mindőn az állami administrácziő eszméjét kicsinyes tulliczitácziój czéljából magának vindikálta; most nem mondhatja sem Apponyi sem Haránszky, hogy a vallásszabadság a kötelező polgári házasság eszméjét ők találták fel. És bár föltehető, hogy hangoztatni fogják ők is a radikális elveket, de a reformokat ennek a kormánynak nem fogják megszavazni, s bár mit mondjon szájuk, azért tettük a reakcziót fogja szolgálni, ugyanazt az ügyet, a hová szivök eddig huzott és huzni fog mindvégig.

El lehetünk tehát készülve rá, hogy a mérsékelt (?) ellenzék Apponyival az élén nem fogja cserben hagyni eddigi fegyvertársát, a kormány ellen irányuló reakcziónárius és papi mozgalmat. A kivitel módozatai elég alkalmat fognak neki nyujtani, hogy miként a közigazgatási törvényjavaslatnál az elvi megegyezés daczára, hadat üzenhessen az egésznek. A kormányt azonban és a szabadelvü pártot e harczában az ország közvéleménye elementaris erővel fogja vértezni abban a harczában, melyben a magyar állam tekintélyét, s a polgárok társadalmi és lelkiismereti szabadságát kellend a felekezetesség és az ő titkos és nyilt szövetségesei ellen meg védeni,

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Elzüllött élet.

— Elbeszélés. —

Irta: **Karczag Vilmos.**

(Folytatás.)

— No ezt nem hiszem. — Egyszerüen ő is csak olyan vak volt, mint sok más férj, a ki legutoljára tudja meg veszedelmét s néha meg se tudja. Olyan forma az édes, mint hogy a sötétben állók mindig látják azt, ami a tüz körül a világosságban történik, de a kik a tüzhöz legközelebb állanak, a körülöttük történtekről mit sem tudnak, mit sem látnak meg.

— Vajjon elitélik-e szegény Kerencseit?

— Minden valószinüség szerint el. Ugy hallom, hogy a bünjelek között van egy véretör is „K. L.“ monogrammal. Mindenki tudja hogy ez a Kerencsei töre.

— No, én csak azt az egyet mondhatom neked, hogy ha igaz a Kerencsei vallomása, ha csakugyan téves nyomokon haladt a vizsgálat, ha ő bizott neje hüségében, hitt annak szerelmében ha megsiratta elvesztését és áldotta emlékét, akkor az, a mit a törvényszék a mai tárgyaláson annak a szegény embernek szivével, lelkével, agyával, érzelmeivel csinált, az valóságos állatkinzás. Erővel elhitetni akarni egy szerető férfiuval azt, hogy asszonyod, feleséged, hitvesed, a kinek lelke oltárod volt és a ki most lent porlad a sirban, s mennybe szállt lelkével, melletted örködik sötét börtönöd magányában, — az a nő életében romlott volt, lelkében hamis, testében mételes; megcsalta a világot s megcsalt téged is, mikor ölelt, mikor csókolt, mosolygott és hizelgett. — No, hát tisztelem azt a biróságot, mely ugy akar büntetni, hogy még mielőtt kimondhatná a bünöst s itéletet hozhatna, már előbb mint valami vad középkori tigrisszivü inquizitor, kinzó kamrába hurczolja a vádlott lelkét s ott darabokra szakgatja, tépi irgalom nélkül, kiméletlenül. Ej no ez sehogy se jól van igy, s nagyon nagyon sajnálom azt a szegény agyonkinzott, meggyötört Kerencseit. Az éjjel nem fogok tudni aludni, annyi mindenféle gondolat háborog az agyamban. Imádkozni fogok azért a szegény emberért.

*

Körülbelül nyolcz nap mulva izgatottan, arczomból kikelve jöttem haza kis feleségemhez. Az ajtót gyorsan rántottam fel s idegesen csaptam be magam után, ugy hogy a feleségem szót an maradt ijedtében és némán, de kérdőleg tekintett reám . . .

Csak pár másodpercz mulva szólt:

Mi az? Mi történt?

— Szörnyü dolgok történtek. Olvasd, s odadtam, hogy olvassa. A harmadik kolumnára forditottam. Ott volt leirva a szenzácziós esemény.

Feleségem mohón s elrémülve olvasta a következő hirlapi eseményt:

— A hitves-gyilkossági bünperben, a Kerencsei Géza bünperében szenzácziós fordulat állott be, mely ép ugy megfogja lepni az olvasókat, mint a mily meglepetést a birói körökben s magánál az illetékes törvényszéknél keltettek. Fájdalom azonban, a szenzácziós fordulatok oly fájó eseményeket is szültek, melyek nemcsak városszerte, de az egész országban is, merre résztvevő szivek laknak, megdöbbenést és őszinte sajnálkozást fognak kelteni.

Olvasóink tudják, hogy a Kerencsei ügyben a mult héten megtartott végtárgyalást el kellett napolni, mert a vádlott a felhalmozott bünjelek hallattára, melyek mind ellene látszottak szólani, — hirtelen rosszul lett elvesztette eszméletét és azóta gondos ápolás mellett a börtön kórházában ápolják. Alig két napja, hogy annyira jobban érzi magát, hogy sétákat is tehet. A végtárgyalás folytatását e hó utólsó napjaira tervezte a törvényszék.

Ma azonban mint már emlitettük, meglepő fordulat állott be, a hitves-gyilkossági perben.

Mai számunk 10 oldalra terjed.

Belföld.

A **zágrábi érseki szék** már közelebb be fog töltetni és, mint Budapestről irják, Belopotoczky Kálmán, tábori püspök, nagyváradi kanonoknak kineveztetése zágrábi érsekké már bevégzett tény.

—

Változás a főispáni karban. A hivatalos lap tegnapi száma a következő királyi kéziratot közli. A belügyminiszterium vezetésével megbizott magyar miniszterelnököm előterjesztésére; báró Radvánszky Béla, Zólyom vármegye főispánját, ezen állásától tett szolgálatai elismeré e mellett saját kérelmére felmentem; továbbá Zsilinzky Mihályt, Csongrád vármegye főispáni állásától saját kérelmére való felmentése mellet Zólyom vármegye főispánjává és Tallián Béla, Somogy vármegye főispánját — ezen minőségében teljesitett buzgó szolgálatai teljes elismerése és Somogy vármegye főispáni állásától való felmentése mellett — Békés és Csongrád vármegyék főispánjává kinevezem. Kelt Gödöllőn, 1892 évi október hó 8-án Ferencz József s. k. Gróf Szapáry Gyula s. k. Ezen kivül a belügyminiszterium vezetésével megbizott miniszterelnök, a Békés vármegye főispáni állásában történt változás folytán, az ezen vármegye területén uralgott munkásmozgalmakból kifolyólag szükséges intézkedések megtehetése végett, Tallián Béla főispánt a nevezett vármegye területére kivételes hatalommal kormánybiztossá nevezte ki.

—

Az igazságügyi és kereskedelmi miniszterek közt tárgyalások vannak folyamatban a tengerészeti rendtartás kodifikációja iránt. A tengerészet rendtartásáról a kormány már 1886-ban törvényjavaslatot terjesztett volt a képviselőház elé, e javaslat azonban nem emelkedett törvényerőre. E javaslat tüzetes revizióját czélozzák a folyamatban levő emlitettük tárgyalások. Munkába vették az igazságügyi és kereskedelmi miniszterek ezenkivül a tengeri magánjog tervezetét is.

—

A **valuta-reform keresztülvitele.** Egyik legfontosabb valutaügyi előterjesztés az uj bankstatutum lesz. A közérdek szempontjából legnagyobb jelentőséggel az bir, hogyan fog alakulni jövőben az osztrák-magyar bank viszonya a két kormányhoz. E viszony első sorban azon modalitásokban fogja kifejezését találni, melyek szerint a bank igazgatása a jövőre nézve szervezve lesz. Jelenleg a kormányok csupán a biztosaik által vannak képviselve a bank igazgatóságában. Nagyon kétséges, vajjon az alapszabályoknak erre vonatkozó jelenlegi pontjai változatlanul meg fognak-e maradni az uj alapszabályokban. — Az aranybeszerzésről a N. Fr. Pr. következőket irja: Mindkét kormány 624 millió koronát köteles veretni aranyban. Ebből Magyarországra csupán 187.4 millió esik. Nem vétünk csalódni, ha azt állitjuk, hogy a magyar pénzügyminiszter már több mint 100 millió korona fölött rendelkezik. E szerint kerek számban csupán még 87 millió koronát kellene beszereznie. Ellenben Ausztriának 436.8 millió koronát kell beszereznie az államjegyek beváltására és e mellett az osztrák pénzügyminiszter arany készlete nem jön tekintetbe, mivel dr. Steinbach határozottan kijelenté, hogy azt más czélokra akarja forditani. Ausztriára nézve tehát az arany beszerzés előtérben áll.

—

A mit a csehek is szeretnének. „Magyarok és a hadsereg szolgálati nyelve“ czimü czikkében az irja a prágai Hlas Národa (282, X 12.) hogy a magyarság mindinkább érvényesülni kezd a közös hadseregben. (Bár ugy volna!) Eleinte a hadsereg intéző körei egyszerüen elutasitották a magyar tannyelvü katonai akadémiát s jelenleg az ügy már olyan előhaladott stádiumba jutott, hogy a hadügyminiszter, habár látszólag még tagadó álláspontot foglal el, kijelentette, hogy egy ilyen akadémia felállitására nézve készek már a tervek és a költségvetés. Nincs kétség abban, mondja a nevezett ó-cseh lap, hogy a magyarok követelése teljesül. — A Hlas Národa nemzeti és államjogi szempontból nagyon fontosnak tartja ama vivmányt, hogy a magyar ezredek parancsnokságai magyarul leveleznek a magyar hatóságokkal. Egyáltalában a cseh lap sokalja a magyar nyelv hóditásait a közös hadseregb n különösen azért, mert a magyarországi ezredeknél kivivott nyelvi jog a magyar államnyelvre vonatkozik s nem egyuttal a többi nemzetiségi nyelvekre, a mi indirekte elősegiti Ausztriában azt, hogy a hadseregben a német nyelv megerősbödjék. Mindamellett, mondja, a magyar győzelem legalább kezünkbe nyomja a fegyvert ama hamis állitás ellen, mintha nélkülözhetlen volna az egységes hadseregnyelv. Végül a cseh czikkiró ugy okoskodik, hogyha lehetett a magyar követeléseket teljesiteni a hadseregben, miért ne lehetne a többi nemzetiségek nyelvi jogait figyelembe venni.

Külföld.

Az orosz trónörökös utja. Az orosz trónörökös tegnap reggel 6 órakor, különvonaton megérkezett az északi pályaudvarba és folytatta utazását Olaszországba, 7 óra 20 perczkor, a nélkül, hogy a kocsiból kiszállt volna.

—

A porta és az Orosz jegyzék. A „Standard“-nak jelentik Konstantinápolyból: A porta elhatározta, hogy válaszolni fog a legutóbbi orosz jegzékre. A választ a pétervári nagykövet fogja az orosz kormányhoz juttatni. A porta egyszerüen ki fogja jelenteni, hogy Stambulov fogadása csak udvariassági aktus volt és hogy Törökországnak a legtávolabbról sincs szándékában, a szerződések előirta politikától eltérni. Konstantinápolyi körökben feltünést kelt, hogy Nelidov orosz nagykövet, mióta visszatért Konstantinápolyba, nem vett részt a szelamlikon.

—

Német-orosz tárgyalások. Biztos értesülés szerint teljesen valótlan az a külföldön elterjedt hir, hogy a Németország és Oroszország közt folyamatban lévő gazdasági tárgyalásokban zavar állott volna be. Jól értesült körökben azt hiszik, hogy az orosz kormány október hó folyamán fog válaszolni Németország legutóbbi értesitésére. Az orosz válasz késése arra vezethető vissza, hogy Vitte pénzügyminiszter, aki tárczája átvételekor számos elintézetlen ügyet talált, még nem hivta össze a német-orosz kereskedelmi szerződés előkészisésére kiküldött bizottságot, minthogy előbb ő maga tanulmányozta behatóan e kérdést és e czélból magához vette az erre vonatkozó iratokat.

Népkonyha Debreczenben.

Debreczen, okt. 15.

A fenyegető kolerajárvány elleni okszerü védekezésnek nem lenne utólsó e közt egy népkonyha felállitása.

Valószinü, hogy ezen — magában igen dicséretes — humanitárius eszme nem egy oldalról esetleg ellenzésre fog találni és pedig bizonyos jogosultsággal, ugy hogy — tekintve az

---

A kora reggeli órákban a Bécsből érkező rendes személyvonattal egy 30—32 éves, csinos külsejü idegen érkezett városunkba. Bajusza, szakálla leborotválva s nagy, széles karimáju kalapot viselt fején. A 873-ik számu kétfogatu bérkocsiba ült s egyenesen a törvényszéki palotába hajtatott. A bérkocsis jó sebesen hajtott, mert az izgatott, különös külsejü ember láttára maga is zavarba jött és vagy valami detektivnek gondolta, vagy más nagyjelentőségü eseményt sejtett. A törvényszéknél az őr az éjjeli biztoshoz utasitotta s tágra nyilt szemekkel nézett utána. Gonosztevőnek, vagy őrültnek gondolta. Az idegen benyitott az inspekcziós tiszt szobájába. A tiszt ur felöltözködve szundikált egy kopott divánon; az iróasztalon egy gyér petróleumlámpa világitott vöröses fényével. A zajra az ébren alvó biztos felrezzent, felugrott és álmos szemekkel fordult a belépő felé:

— Mi tetszik?

— A vizsgáló biró urat keresem.

— Azt, a ki a Kerencsei ügyet vezeti.

— Éjjel nincsenek itt a biró urak. Üri ember létére ezt tudhatná

— Igenis tudom.

— Hát mit akar?

— Tessék felvenni egy kihallgatási jegyzőkönyvet.

A biztos csaknem kijött sodrából.

— Beszéljen mit akar? Mi baja van? Hogy hivják? Hogy került ide?

— Én vagyok a gyilkos! Én öltem meg a Kerencsei Géza feleségét.

Hátrahökölt a biztos ur s a tollat kiejtette kezéből. Szentül azt hitté, hogy őrült ember áll előtte s ijedt tekintettel már szinte keresni látszott az asztalon heverü csengőt, hogy segitséget szólitson be.

Kivül pitymallani kezdett és a raboknak hat órai sétájához meghuzták a kis harangot, melynek érczes, lágy hangjai felhatottak a rideg szobába, hol a szóban levő, valóban idegizgató jelenet lefolyt. Az ablakon beható szürke világosság összeszürődött a lámpa élettelen halvány fényével és csaknem ijesztővé festette az idegen ábrázatát, melyet különben is kivetkőztetett formájából az izgatottság, a rendkivüli vallomás, a helyzet szokatlan és rémületes volta, a beesett, nagy fehér ugrándozó szemgolyók, melyek alatt sötét sávok huzódtak el.

— Ne nézzen ugy reám, — folytatta az idegen. — Nem vagyok őrült, mint biztos ur hiszi. Részeg sem vagyok. Teljesen józan ésszel, higgadt megfontolással mondom, a mit mondok. Az őrült ember önkivületi állapotban cselekszik, de én józan vagyok. Tudom, hogy itt a törvényszéki palotában vagyok, tudom, hogy a biztos ur előtt állok; töredelmes vallomást tenni jöttem ide, tudom, hogy most harangozzák a reggeli hat órát s tudom azt, a mit tudnom, éreznem a legnagyobb gyönyör, hogy furdaló lelkiismeretem még ma megszabadul a legnagyobb kinoktól s megmentek egy ártatlan embert a gyilkosság rettenetes vádjától.

— De hát ki ön?

Es az idegen megnevezte magát. Olvasóink bizonnyal elrémülnek e név olvasásakor, mert sokszor előfordult az a tárgyalás folyamán, de valahányszor előfordult, az olvasó, vagy a tárgyalás menetét figyelemmel kisérő hallgató mindig egy modern Don Juant, egy hóditó gavallért, egy bonvivant, ledér, könnyelmü ifjut látott maga előtt, nem pedig egy gyilkosságra képes vérengző embert.

Az idegen, ki töredelmes vallomást tett, Szomorlay Géza, a kivel a meggyilkolt szép asszony több éven át titkos és bünös szerelmi viszonyt folytatott.

Tartózkodással irjuk le e szavakat, mert lapunk hasábjai sohasem szolgáltak reá, hogy azokon egyes családok belső élete, magánviszonyai szellőztessenek. És a tisztességes sajtó bizonnyal tartózkodni is fog attól, hogy oly dolgokat hozzon nyilvánosságra, mik egyesek szivbeli viszonyait, erkölcsi világát, privát becsületbeli ügyeit érintik.

Midőn e sorokat irtuk, még nem juthatott eszünkbe sem, a gyilkos vallomásának leplezetlen reprodukálása, de az éj folyamán történt események, melyek e szomoru tragoedia utolsó felvonását képezik, — felmentenek bennünket tartózkodó álláspontunk alól s most már nyilvánosságra hozhatunk mindent, mert nem kell attól félnünk, hogy e sorok kinyomatásával még nagyobb sebet ejtünk egy már holtra sebzett, sokat szenvedett férfi szivén. Olvasóink tudják, kire czélzunk s e tudósitás befejezésére közlött levél, mely a megrenditő eseményeknek mintegy epilogusául szolgál, mindenről felvilágositást nyujt s a valódi gyilkos vallomásának közlését teljesen igazolja.

Szomorlay vallomásában, melyet a vizsgálóbiró tolla alá diktált, főleg a gyilkosság részleteit irta le, s azon okokat mondta el,

ügy fontosságát — kivánatos, miként a közönség már eleve minden oldaláról tájékozva legyen a kérdésnek : épen azért nem tartjuk feleslegesnek azt pár szóval e helyen is méltatni.

Ami különösen a proletariátusnak könyöradományokkal való nagyobbszabásu rendszeres támogatására hivatott intézkedéseket illeti — amilyen a népkonyhák felállitása is — itt a lokalis szempontokon kivül még mások is tekintetbe jöhetnek.

Általában még mindig nyilt kérdés, ha valjon nem e renyheségre, munkátlanságra tereltetik-e a vagyontalan tömeg ha legszükségesebb igényei alamizsna képen fedeztetnek ? megfontolandó ez különösen nálunk, hol még a bizonyos jólétnek örvendő pórnép is oly csekély igényekkel bir, hogy az év egy részében munka nélkül is megél abból, amit földecskéje termett, s mit a nyár magas munkabéreiből félretett ; a napszámosainak nagyrészéről pedig bátran állithatni, hogy ha a hét egyik felében derekasan dolgozott, a másik felében pihenhet és — tényleg pihen.

De a mult év folyamán Bécsben s más nagy városokban élelmi szerek osztása által megindított nagyobb szabásu szegénysegélyezés is ujból igazolta, hogy a tolakodni és tolongani jó tudó izmos karu és vállu naplopók első sorban jutottak a természetben nyujtott könyöradományokhoz sőt több adagot szerezve, azokat eladták, vagy szeszes italokért becserélték, mig a valóban éhezők és azok családjai csak kisebb kontingensét képezték a — segélyezetteknek.

Ha tehát a népkonyhát oly intézmény ként állitanák fel, ahol az ugynevezett éhezők ingyen, — vagy az előállitási áron jóval alól rendszeresen tápláltatnának, akkor ezen jótékonysági intézmény az érintett szempontokból szintén czélját téveszthetné, a közönség áldozatkészsége visszaélésekre szolgáltathatna alkalmat s a munkahiányt csak fokozná, vagy a különben is magas munkásbért még emelné.

Más elbirálás alá esik azonban az a kérdés, hogy most a fenyegető járványnyal szemben, hatályos védekezésül szolgálna-e népkonyha felállitása és a járvány dühöngése alatt nincs e különösebb humanitárius jelentő ége ? Mindkét kérdésre határozottan igenlőleg kell válaszolnunk.

Mert bár a kolera betegségnek lényege még mindig nincs teljesen kideritve, annyi mégis bizonyos, hogy a jobban táplált egyén nagyobb ellentállási képességgel bir a ragály ellenében, s a hol ez megfészkelte magát, ott a sinlődő nép életviszonyainak javitása által legalább is oly hatékony védekezést szerveztünk, mint a milyent a lakások, ruhák stb. fertőtlenitése nyujt. Igy ha a népkonyhák által a járvány kiütése és tartama idején a munkaképesnek pedig olcsó áron jó és egészséges táplálék nyujtatnék ez kiváló profilaktikus intézkedésnek bizonyulna, mely közvetve ugyanannak a tehetősebb osztálynak esnék javára, mely áldozat filléreivel a betegség rohamos terjedésének a szegénység között gátat vetvén, ezzel saját bőrét is védelmezné.

De különösen a humanitarius szempont az, mely a népkonyhának felállitását a ragály idejére mellőzhetlen erkölcsi kényszerképen követeli. Gondoljunk csak azokra az esetekre, melyek a járvány kitörésekor a fővárosban megtörténtek s melyek a közvéleményt annyira felháboritották, hogy t. i. a kolerában elhalt hozzátartozóit a fertőzött házakból kiköltöztették, anélkül, hogy lakásukról lett volna gondoskodva, s a kiüzöttek éhen bolyongtak az utczákon. Az oly házak és telkek kiüritése, hová a járvány magát betészkeli esetleg, itt is mellőzhetlen lesz s akkor hová teszszük a tüzhelyeiktől s igy lakásukon kivül élelmüktől megfosztottakat addig, mig régi viszonyaik helyreállittatnak.

De ezenfelül más körülmények is fordulhatnak elő járvány idején, melyekben a szegény nép segélyre szorul. olyan segélyre. melyet a népkonyha által leghiztosabban és hatékonyabban lehet nyujtani. Hogy mikor s miképen legyen ez felállitandó s kezelendő az a részletek kérdése, de hogy az elv á talában megvalósittassék, azon legyünk rajta saját érdekünkben.

A járványorvos.

(Kolerás idyll.)

Nehogy valaki széles Debreczen városában magára találjon ismerni, s két komoly képü urat küldjön a nyakamra, aki azután másik kettőt vonz maga után, mintha csak két delej darab lenne, hogy közben fölösleges költségeket okozzanak nekünk becsületben utazó lovagoknak, végezetül pedig egy gavalléros lumpolás önkénytelen de azért vendégszerető házigazdáivá tegyenek, ismétlem tehát minden olyan dolog kikerülése végett, aminek pedig az én kedves Chappon vivómester barátom talán örülne is, tekintettel rég heverő párbajkardjaira, s ez idényben még vértől szüz vivótermére — hogy a dolog amelyet el akarok mondani nem Debreczenben történt. Ambátor itt is megtörténhetett volna.

. . . Jámbor békességben éltek együtt. A férjuracskának ugyan kezdett már erősen ritka szép haja lenni, s termete karcsuságához is sok szó fért volna, valamint nagy vörös orra sem tartozott a legszeretetreméltóbb látnivalók közé — hanem azért a fiatal asszonyka csunya öreg férje mellett egész békességgel eléldegélt.

Különben olyan jámbor, félénk teremtmény volt ez a kis jószág, hogy menten halálra vált volna, ha valami fiatal ember udvarlási czélzattal közeledett volna felé. Nem lehetetlen ugyan, hogy ezt csak férjecskéje megvigasztalására mondotta, de az is bizonyos, hogy eddig nem közeledett felé senki sem igy. Nem is közeledhetett volna. Az öreg ugyszólván hermetice elzárta a külvilágtól.

Nem érintkezhetett az szegényke vén háziasszonyán kivül senkivel sem. Mulatságba mióta férjhez ment soha se vitték, házukhoz soha sem jött senki.

És egyszer mégis mi történik. Most volt ez nemrégen. A férjuram ez időtájt szorgalmasan körmölt a hivatalban — az asszonyka pedig kinnt volt a konyhán.

Egész összerázkódott s a tüzhely melegétől amugy is kipirult arcza még pirosabb lett, mikor meghallotta, hogy az ajtóból csengő üde férfihang köszönti. Olyan nesztelen jött, hogy a lepését sem hallotta.

— Csókolom a kezét. Én N. N. járványorvos vagyok. A lakást jöttem megvizsgálni hatósági megbizásból.

— Tessék besétálni !

Hanem a szép szemeket lesütötte, mig ezt mondta s a hangja is reszketett egy kicsit. S csak lassan, félve emelte fel szép szemét a mellette álló férfiura.

Meg kell adni, hogy csinos legényke volt. Járványorvosnak, sőt egyáltalában orvosnak egy kissé fiatal, amennyiben alig pelyhedzett a bajuszkája — de hát édes Istenem — gondolta az asszonyka, manapság már olyan korán végeznek ezek a fiatalok.

Elkezdett beszélni a járványorvos ur először a koleráról, azután a sósavról, karbolról —

---

melyek őt a gyilkosságra ingerelték. Megkérdezte a birót, hogy szükséges-e elbeszélnie azon részl-teket, mik a Kerencseinével folytatott szerelmi viszony keletkezésére és bünös viszony folytatására, ápolására vonatkoznak, vagy elég-e, ha az utólsó est történetét mondja el. — A biró ig n helyesen és tapintatosan felmentette a gyilkost azon terhes kötelezettség alól, hogy a szóban lávő részletekkel még jobban kompromitálja ama nő emlékét, ki különben is már eddig nyilvánosságra jutott viselkedésével, életével, — tönkre tette családjá jó hirnevét, tisztességét és becsületét, agyonzuzta férje boldogságát, jövőjét. A biróság, — mondá a vizsgáló biró, — ez irányban már ugy is elég adatok birtokában van, a szerelmi viszony létezése közszájon forgott, a cselédek legnagyobb része, a vizsgálat folyamán kimeritő tanuvallomásban sok pikáns részlettel megösmertetett s főleg a lefoglalt szerelmi levelezés teljesen bizonyossá tették a bünös viszony létezését.

—. Nos tehát azt beszélje el, mi oka volt önnek a gyilkosságra, régebben tervezte-e azt s gondolt-e arra, hogy a véres tett szinhelyén hagyott „K. L.“ monogrammos tőrrel a gyilkosság gyanuját a ferjre forditsa ?

— Mindent elmondok biró ur, — felelt Szomorlay — nyilt őszinteséggel, a megbánás igazságával ; magam szolgáltatom át magamat a büntető törvény itéletének, azért hiszem, hogy szavaim minden irányban hitelre fognak találni s még ma föloldják büntetése alól azon férfiut, a kinek bitangul megloptam barátságát, szeretetét, elraboltam neje hüségét, meggyilkoltam törvényes hitvesét, s ki miattam ártatlanul annyit szenvedett, hogy nem elég büntetés az én gonosz fejemre, ha mint egy közönséges kapczabetyárt százezernyi embertömeg szemeláttára a hóhérral köttetnek fel valamely szennyes bitófára. Nem, az nem elég !

A vizsgálóbiró méltán megütődött e szavak hallatára, mert Szomoriayt mindnyájan derék, becsületes, józan életü, a társadalmi életben számottevő férfiunak ismertük, kit a legjobb társaságokban is szivesen láttak. Ily ember szájából hallani a bitófa emlegetését, ilyen emberről tudni azt, hogy gyilkos, a ki büneért sulyosan kell, hogy meglakoljon — valóban elszomoritó és megdöbbentő.

Szomorlay ezután szemlesütve, szomoruan elbeszélte az eseményeket.

Nem, sohasem tervezte a gyilkosságot, még csak eszébe sem jutott soha, hogy ő valaha az életben emberre gyilkos eszközzel támadjon. De a deczember tizedikét megelőző három napon át csak rémes, fájó gondolat háborgatta nyugalmában. Nyugalmában ! Dehogy volt az nyugalom, tiltott szerelmi viszonyt folytatni legjobb barátja nejével, örökösen leselkedni, bujkálni, hazudni. Zaklatott élet volt az nagyon s csak a felijjazott, folyton ingerült idegei, hevesen keringő vére tartották ébren szellemét és az élethez való ragaszkodását. Oh az az asszony tudta a módját nagyon, miként adjon érdeklődést, teremtsen történetet minden napnak, hogy élesszen szivében ragályos, vészthozó, lángoló szerelmet, hogyan bomlasssza meg agyában a józan ész rendszerét s tegye őrültté azt a szelid lelkü férfiut, ki talán más körülmények között, más viszonyok mellett, hü nő oldalán a szerető férfiak mintaképe lett volna.

Deczember 7-én is elment Szomorlay estefelé a kaszinóba megnézni, hogy ott van-e már Kerencsei . . . (Az az asszonygyilkos ugy pirult, mikor ezt a csunya dolgot elbeszélte). Ott volt. E y-két udvarias szó után a kaszinó mellékléptcsőjén elosont. Csaknem futva sietett a Kerencsiék háza felé. Négy-öt utczán kellett végigmennie. Enyhe téli este volt s a pár nap előtt leesett hó olvadni kezdett. Nagy locs-pocs csapadékokban kellett toporzékolnia, a gázlángok már égtek s a házak ablakaiból is világosság derengett. Hej, sokszor sietett végig ugyanezuton, ugyanily időben boldog érzelmekkel, arra a barátságos, jól fütött kis kék szobácskára, arra a kis fészekre gondolva, hol e perczben forrón dobogó és aggódó női sziv vár reá.

E napon azonban valami előérzet bántotta, nyugtalanitotta, mintha egy megmagyarázhatatlan titkos érzelem azt mondta volna neki, hogy ma hiába siet, ma nem várják őt, holnap se talán ; nem várják őt már többé soha. Lehet, hogy e titkos sejtés nem is volt egészen megmagyarázhatlan. Az utóbbi találkozásuk alatt olyan kimértséget, hidegséget vélt felfedezni Kerencseiné részéről. Fogadta ugyan, de magatartásában volt valami visszahuzódó, szertartásos, — ölelése, csókja hideg, kötelességszerü, mondhatni érzéktelen, élettelen Az elhidegülésnek, a szerelmet meggyilkoló közönyösségnek elvitázhatlan jeleit érezte.

(Folyt köv.)

egyszerre pedig csak elmosolyogja magát, s odafordul az asszonykához :

— Nem vagyok én járványorvos, csak arra az esetre, ha a férje itthon talált volna lenni. Láttam az utczán, s azóta nem tudom elfelejteni. Az őrülésig beleszerettem. S azt is hallottam, hogy a férje félti! — hát azt hittem ilyen titulussal legjobb lesz bejönni.

— Ugy-e megbocsát, ugy-e nem haragszik ?

Az asszonyka szeme villámokat szórt, arcza lángbaborult s ugy mondta :

— Takarodjék.

A fiatal ember mintha számitott volna előre erre, nyugodtan vette a kalapját, pálczáját s mosolyogva köszönt.

— Kezét csókolom. Tudtam, hogy kiutasit, számitottam rá, de ha esetleg megbetegednék itt a czimem — irjon s itt leszek.

— Szemtelen! kiáltott fel a szép asszonyka s a névjegyet a földhöz csapta.

Hanem mikor eltávozott, szép csendesen odasompolygott, a földről felvette a névjegyet, s mig olvasta ami rá volt irva : — Szeretlek, szeretlek édes aranyos aszonyka — nagy kék szemével hosszasan nézett maga elé s ugy suttogta :

— Hátha csakugyan beteg vagyok !

* * *

Egy hét mu va az öreg ur a szokottnál hamarébb jött haza a hivatalból — ott találta a járvány orvos urat :

— Kedves férjem — dr. N. járvány orvos ur. A lakást vizsgálja.

— Igen uram, hatósági megbizásból. S önnek is a lelkére kötöm, amit most mondtam ő nagyságának is, hogy a fődolog :

— A bátorság. Aki fél, az nem kerüli ki a bajt — a bátor ember még a baczillusokat is meghódithatja. Tehát bátorság és 5%-os Carbol

Julius.

Irodalom.

A **„Fővárosi Lapok“** egyetlen irodalmi napilapunk tegnapi számának tárczarovatában, dr. Tóth Sándor ismert nevü könyvbiráló, lapunk szerkesztőjének V é r t e s i Gyulának legujabb novellakötetét, a „S e b e k“-et egy hosszu hasábos tárczában méltatja, igazságos kritikával, melyből nehány részletet a következőkben közlünk :

Szerző nem ismeretlen elbeszélő, kivált a „Föv. Lapok“ olvasói előtt, kik ismerik egyes müveit, melyekben egészséges realizmus és élénk előadás biztató jeleiként nyilatkoztak irói tehetségének. Most — mint látszik — a java dolgozatokkal kéri a birálatot.

A kötet czime azokról a sebekről szól, melyeket fiatal, tapasztalatlan sziveken üt a könnyelmüség. A szerelem sebei ezek ; az önfeledtség, könnyen hivés bántódásai. Szinte pendantjai a bemutatott képek egymásnak : a kötelesség áldozatait mutatják be vergődésök közepett, vagy az idealista lelkeket, kik az élettel mega kudni nem tudnak s magukat sodorják az örvény mélyébe. „A becsületes ember“ üt ki egyedül a sorból ugy jellemével, mint az általa felidézett katasztrófával : a szerző egyetlen szatirizált hőse, a léha fiatalok typusa, a stréberek.

Az eszme, melynek szolgálatába állt irónk, általánosan érzett társadalmi baj. Uton-utfélen beleütközünk ugy, hogy az egészséges szem azonnal fölfogja. S az irónak, müvésznek nem is kell irányzatossá válnia, hogy rámutasson. A kérdés csupán azon fordul meg, hogy ha megfigyelte, erős vonásokkal tudta-e papirra vetni a képet, melyben magyarázatokat nem, csupán igazságot keresünk ? Mert az erős jellemzetesség az ily problémák megoldásának Taine szerint egyetlen egy föltétele.

Jelen ismertetésem is ezt a jellemvonását igyekszik megmérni a „Sebek“ irójának. Müvésze e, ki a körülötte hullámzó élet ezerszámra kinálkozó alakjai közül a legigazabbakat választja ki ? S azok az emberek, kikben fajképet magyaráz, a saját megfigyelésének alakjai-e ? Ráismerünk-e bennök a mi léha, önző, beteges gondolkozásu ismerőseinkre, kik szemünk láttára csinálják a nagy és kis drámákat s kiknek bukása azzal a jól eső érzéssel tölt el, hogy az élet igazságos biró, kinek czéljain, sokszor nem igazodunk el ugyan, de kisejtjük, hogy jutalmazásában és büntetésében kérlelhetetlen következetesség uralkodik ?

Nem ok nélkül tüzöm tollam hegyére ezeket a kérdéseket. Vértesi Gyulában sok oly tulajdonságát látom együtt a mai irónak, ki stilje erejével, élénk szinezésével mesemondó ügyességével divatos hatást idéz elő, de mélyet, tehát egészben igaz hatást csak rika esetben. A Maupassant-iskola, Maupassant ereje nélkül, egyre gyorsabban szaporodik tagjaiban. A detaille-ok korát éljük manapság, a mi lázas munkásságra s igy a jellemzetesség, az erő rovására vezet. Legalább az elbeszélő stil hasonlithatatlan a mult évtizedekéhez képest, s mégis őszintén meg kell vallanunk, a nagy előzmények után jellemzetes erő dolgában haladásnak koránsem szembeszökő.

Im, előttem a „Sebek“ öt elbeszélése. Irójuk olyan ember, ki meg tudja kedveltetni magát, s bár tendenciákkal nem bibelődik, a reális élet föl s alá hullámzó tömegére vetve pillantását, azokat a mi sebeinket óhajtja megmutatni. Nincs készültség hiján, mit leginkább bizonyit az a körülmény, hogy hatását érzem költészem mesterének, ki esetleg rokona, Vértesi Arnoldnak. Jó iskolája van : a kompozició és érdekkeltés titkában jó mintaképet tüzött maga elé, s hogy előadása is élénk, megjelenitő, itt-ott drámai hátásu, csak nyer velök igazságában állitásom.

Ezután részletesen ismerteti az elbeszéléseket, meséikkel s egyes alakjaiknak mélyreható kritikai birálatával együtt, majd igy végzi czikke részét :

Ez alakok mindjárt első tekintetre megértetik az iró szándékát. Oly történetek központjai, minőket gyönge jellemek idéznek elő. Balsorsuk, hogy könnyen vegyék az életet s a szivekkel ugy bánjanak, mint az utszéli virággal melyet fölvesznek, mert ingerli érzéköket s eldobják, mivel egyébre ugysem érdemes. Hogy rajta vesztenek, az nem a véletlen munkája, filozófiájuké, melynek sarktétele az önösség :

Nyilvánvaló, hogy a „Sebek“-et jól látva a mi szerzőnk. Nincs szüksége rá, hogy hozzájá költsön az élethez. A jó szem s a szerencsés érzék elvitázhatatlan tulajdonai.

Táblabiró egy napig.

— A rejtélyes „I.“ —

Hogy valaki egy óráig „örökös“ legyen : arra már láttunk példát, de a táblabiróság olyan hivatal, amit vagy egyáltalán nem kap meg az ember, vagy hosszabb ideig visel, mint egy napig.

Egy fiskálison mégis megesett, hogy 24 óráig táblabiró volt.

Történt pedig az eset ilyenképen.

A minap este sürgöny jött az ügyvédhez. Rövid volt és talányszerü :

Budapest. Akarsz táblabiró lenni ?

I.

Az ügyvéd megtörölve a szemét, föltette az ókulárét, tisztán látott.

Azt kérdezik tőle : akar-e táblabiró lenni ? Hogy akar-e ? És mié t ne akarna ? Igen szivesen. — Már aljárásbiró is szeretett volna lenni régen ; hogy ne vágynék a táblai biróságra ?

De ki lehet az az **I ?**

Végig gondolt minden ismerősén, nem jutott eszébe.

Akinek a neve I-vel kezdődött : attól nem kaphatott ilyen sürgönyt.

Ki lehet hát ?

Miután 9 óra volt, válaszolni már ugy sem lehetett volna s nem is volt kinek, hát ráért reggelig gondolkozni. A feleségével együtt akit szintén meglepett a dolog, egész éjjel törte a fejét, hogy ki lehet az az I ?

Reggel végre megállapodott abban, hogy nem lehet más, mint az államtitkár. A keresztnevének kezdőbetüje megegyezik. Az lesz.

Hálával gondolt az államtitkárra. Mégis szép az egy ilyen nagy urtól, hogy nem feledkezik meg a gyerekkori iskolatársáról. Ha jól emlékszik, lejebb is járt nála egy évvel. Igazán derék ember ez az államtitkár.

És milyen kellemes volt e figyelem. Éppen a névnapjára jött. Igazán szép ajándék.

Boldogan képze te el a diesőséges jövőt s bár önmaga előtt szerényen beismerte, hogy nála jobb jogászok is vannak, mégis jól esett neki, hogy hosszas ügyvédkedése után egy diszes és tekintélyes állásban fog pihenhetni.

És erős elhatározás érlelődött meg benne, hogy a hazai igazságszolgáltatásnak buzgó oszlopa lesz ; a restánczíákat, mint egy Moloch, fogja pusztitani. Becsületére akar válni az államtitkárnak.

Köszönő sürgönyét el is küldte szépen. Nem sajnálta a három krajczárokat, csak ugy öntötte a szót. Hadd lássa az államtitkár, hogy bizalma minden tekintetben megfelelő emberre esett.

A hosszu sürgönyre hamar megjött a válasz. Ez volt :

„Nem értem. Én nem távirtam önnek semmit. Félreértés lehet.“

„Félreértés.“ A feje is belefájult ebbe a szóba. Hát nem lesz táblabiró ? A feleségét nem nevezik nagyságos asszonynak ? Nem szentelheti képességeit az igazságügynek ? . . .

De ki küldte a sürgönyt. Legalább azt tudná. Azt nem is sejti. Lehet, hogy igazán félreértés, lehet, hogy tréfa volt. Szegény fiskális, hamar kicseppent a táblabiróságból.

*

Ki is lehet az az „I.“ ? Ez a kérdés talán soha sem derül ki, de annyi tény, hogy mikor a fiskális ur pár nap előtt találkozott egy pesti kollegájával és régi jó barátjával, az feltünő melegséggel tudakozódott barátjának névnapja után s kérdezte : jól töltötte-e, nem érte-e valami kellemes meglepetés ?

A fiskális nem szólt semmit, de gyanusan tekintett fővárosi kartársának nem minden ravaszság nélküli arczára és sietve másra terelte a beszélgetést.

T.

Napi hirek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartatnak. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár a felekuek felvilágositásokat ád hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnapon ként. d. e. 10-től 12-ig.

A m. kir. meteorologiai intézet időjelzése a debreczeni, távirda hivatalnál október 15-én : derült, eső hüvös.

— **Isteni tiszteletek.** Holnap prédikálni fognak a Nagytemplomban : K ö n y v e s T ó t h Kálmán, Kistemplomban : K i s s Albert, Ujtemplomban : D i c s ő fi József, Ispotályitemplomban : E l e k István s. lelk.

— **Az uj prépost-plebanus beigtatása.** Jó forrásból értesülünk, hogy dr. Wolafka Nándor, cz. püspök, kisprépostnak és debreczeni plebanusnak beigtatása legközelebb meglesz kiváló egyházi ünnepélyek között. A kispréposti fogadalmat Nagyváradon teszi le, mig a plebanusi javadalmakba való beigtatás Debreczenben tartatik meg. A királyi adománylevél leérkezése már csak napok kérdése. — E hirünk kapcsán irhatjuk, hogy Wolafka betegségéből teljesen kiépült. — A Wolafka Nándor kinevezésével megürült vallásügyi osztálytanácsosi állásra dr. Kisfaludy A. Béla egyetemi tanárt s a Szent-István-társulat alelnökét nevezik ki.

— **A járvány-bizottság.** Dicsérettel kell felemlitenünk a járvány-bizottságot, mely minden lehetőt megtesz arra nézve, hogy a fekete rém városunkban gyökeret ne verhessen.

A bizottság pénteken ülést tartott Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester elnöklete alatt. Az ülésen több fontos határozatot hoztak.

Sárváry Gyula főorvos, mint örvendetes eseményt jelenti, hogy a kolera eddig elkerülte városunkat. Inditványozza egyszersmind, hogy a rongykereskedések a kádas- és Széchenyi-utczákról, továbbá a rózsa-térről egyszer s mindenkorra helyeztessenek ki a külső vásártérre. — A Kossuth-utczai fiakker-állomás hosszabbittassék meg a Bosznay-házig és láttassék el aszfalt-burkolattal.

A bizottság kimondotta, hogy a rongykereskedés a járvány tartalma alatt teljesen beszüntettetik és a kereskedések áthelyezése iránt a tanácsot megkeresi. A Kossuth-utczai fiakker-állomás meghosszabitása és kiaszfaltozása a mérnöki hivatalnak meghagyatik.

Ugyancsak a főorvos figyelmezteti a bizottságot, hogy a kaszárnyák körül felgyülemlett trágyát el kellene hordatni, vagy elégetni.

A bizottság a hirlapok utján felhivja a gazda közönséget, hogy a trágyát a szaját czéljaira hordaná el és használja fel.

Szikszay Szabó József inditványozza, hogy az amugy is tulzsuffolt postaépület, mely leginkább terjeszthetné el a járványt, nagy mértékben deczinficziáltassék. Ugyanő inditványozza, hogy ha a járvány kiütne, a házanként i koldulás tiltassék be.

A bizottság mindkét inditványt elfogadta azzal, hogy a jegygyel ellátott koldusok számára népkonyhát fog felállitani.

Boczkó Sámuel, főkapitány jelenti, hogy a vásár elmultával, a vásár-tereket kitisztittatta és több utczát, elhagyatott helyet kitakaritatott. A felfogadott 26 köztisztasági felügyelő és karbolizáló kevésnek bizonyu ván, még 6 embert fogadott fel és e szerint most 30 ember végzi a dezinficziálást.

A főkapitány intézkedései tudomásul vétettek.

Körner Adolf tanácsos bejelenti, hogy a gyanus helyről érkezett, különösen a Galicziából jött katonák 5 napi vesztegzár alá tétettek és egyelőre a vesztegzárt a barak-kórházban állják ki.

Ezután felolvasták a dr. Kenézy Gyula kerületi orvos által az orvosok, rendőrség és a dezinficziálók számára kidolgozott szabályzatot. A bizottság a nagy munkáért köszönetet szavazott dr. Kenézy Gyulának, a szabályzatot elfogadván, kinyomatni rendelte

Ezzel az ülés véget ért.

*

Sárváry Gyula dr. számos bizottsági tag és a hirlapirók kiséretében ma délután 3 órakor felül fogjavizsgálni a járványkórházat.

*

Husz galicziai katona érkezett Debreczenbe a tegnap reggeli vonattal. Nem eresztették be őket a városba, hanem egyenesen kivitték a barakkórházba, a hol öt napi vesztegzárt fognak kiállani.

*

A Kenézy Gyula dr. által készitett szabályzatból közöljük a következőket:

1. A betegség kitörésének gyors felismerése végett a városi hatóság azonnal egy vizsgáló szobát rendez be, a melynek felszerelését és vezetését dr. Kenézy Gyula kerületi orvos vállalta magára.

2. A járvány idejére, — az első kolera eset fellépésétől kezdve rendszeres éjjeli-nappali orvosi szolgálat lesz.

3. E szolgálatot a járványorvosok látják el, kik mellé egy egy rendőr és egy desinfector lesz beosztva.

4. Az ügyeletes orvos számára kijelölt tartózkodási helyén egy mentőszerekkel ellátott bérkocsi áll mindég készen.

5. A járvány ideje alatt a rendőrök, rendőrbiztosok, tisztasági felügyelők, desinfectorok, továbbá a rendőrtisztviselők és orvosok részletes utasitás szerint látják el az egészségügyi szolgálatot.

6. A járvány elfojtását czélzó intézkedések és rendeletekből azokat, a melyeket szükséges, a hatóság a hirlapok, falragaszok vagy házankénti hordatott hirdetések alakjában a közönségnek tudomására hozza.

7. Az egész szolgálat alapeszméje az, hogy minden beteg azonnal, amint beteg lett, elkülönittessék s a kellő orvosi segélyben részesüljön. — Ez okból a magán orvosok, ha kolerás vagy gyanus beteghez hivattak: haladéktalanul értesitik személyes felelősség terhe alatt az ügyeletet tartó orvost. — Annak megérkezését a beteg lakásán bevárják, az addig szükséges segitségben részesitik a beteget és ügyelnek, hogy a beteggel érintkezők s a beteg holmija a szobából ki ne hordassanak. Erről a gyakorló orvosok idejekorán értesitendők.

8. A beteg első segitése és a megfelelő óvintézkedések elrendelése, továbbá a betegeknek a járvány kórházba szállitása, tulajdonképen az ügyeletes orvos teendője. — A beteg további gyógykezelése, az elkülönités és dezinfectio ezután a járvány esetleg a kezelő orvosok dolga.

9. E czélra járványorvosok mellé is egy-egy desintector lesz felfogadva és a kellő müfogásokra betanitva.

10. Minden beteget, aki saját lakásán eléggé el nem különithető, okvetlenül ki kell szállitani a járvány kórházba.

11. A szoba — esetleg lakás — amelyből kolerás beteg szállittatott ki, hatóságilag bezárva tartandó mindaddig, a mig azt a hatóság saját közegeinek közbenjöttével kellőképen meg nem tisztittatta. — Az ily szobák többi lakói szükség lakásokban helyezendők el ezen idő alatt

12. A járvány kezdetén legalább, de a mennyiben kivihető, egész tartama alatt, — azok a tárgyak, a melyek kolerás beteggel érintkeztek, s nem fertőtlenithetők, hatósági ellenőrzés mellett elégetendők.

13. A szükség lakások egyuttal veszteglő intézetek is, amelyekből az oda költözöttek csak abban az esetben térhetnek vissza a lakásukba annak kellő desinfectioja után, — ha tartózkodási területükön öt nap alatt gyanus vagy kolerás megbetegedés elő nem fordult.

14. A szükség lakásokban elhelyezettek a város többi lakosságával nem érintkezhetnek és ez idő alatti ellátásukról a hatóság gondoskodik.

15. A hatóság azon alkalmazottai, akik kolerás betegekkel vagy azok holmijával érintkeznek, mosható szövetből, — vitorla vászonból készült felső ujjast kapnak, amely esetről-esetre tisztával cserélendő fel s csak kellő sterilizálás után vehető ismét használatba.

— **A debreczeni ref. egyház épitkezései.** Nagyhatvan-utcza és Egyháztér sarkán a város legszebb fekvésü pontján, három telekre két emeletes bérházat, püspöki lakással, az Egyháztér keleti oldalán pedig, a nagytemplommal átellenben egy emeletes lelkészi, tanár és kántori lakásokat készül épittetni a ref. egyház. Tervvázlat és épitési programm beszerzésével küldöttség van megbizva. Ez a küldöttség közelebb ülést tartott, — melyen Tóth István épitész bemutatta az egy emeletes épület skiczéjét. Minthogy azonban a nagyobbik épület, a bérház, vázlatos tervei nincsenek készen sőt-hat hétnél előbb az épitész nem is rajzolhatja meg azokat, a küldöttség az ügy érdemleges tárgyalásába ezuttal nem bocsátkozhatott, mindkét ház épitési programmja együttesen lévén megállapitható.

— **Gyanus betegedés.** A szikgáti cserépvetőnél, Izrael Pál 24 éves cseléd tegnap böétkezés következtében kolerinos tünetek, hányás, hasmenés, görcsök között megbetegedett. Szikgáti lakásán elkülönitve ápolják. Ma már határozottan jobban van.

— **Hajduvármegye vasuti törzsrészvényei.** Böszörmény, Nánás városok, Dorog nagy község polgármesterei illetőleg előljárói az alispáni hivatalban ma tárgyalták ama 200 ezer frt kölcsön felosztási arányát, amelyet Hajduvármegye legközelebbi közgyülése nevezett községektől átvétetni határozott. A ma megállapitott arány szerint Nánástól átveszen a megye 85500, Böszörménytől 71900, Dorogtól 42600 frt kölcsönt, melyeknek fejében ugyanannyi értékü debreczen-büdszentmihályi vasuti törzsrészvényt fog kapni, föltéve, hogy a belügyminiszter jóváhagyja ezt a határozatot.

A **repertoir és a szinügyi bizottság.** A szinügyi bizottság meleg buzgalommal fogott hozzá ahhoz a nagy munkához, hogy a szinigazgatónak repertoirt csinálni segitsen. Az első pénteken meg is jelentek, azonban már tegnap hiába várták őket a szinház emberei, a szinügyi bizottság részéről senki sem jelent meg.

— **Többszörösen kitüntetett debreczeni kiállitó.** Kovács János helybeli kereskedő, nagy baromfi tenyésztő, minden baromfi kiállitásról csapatosan szerzi a kitüntetéseket. Legutóbb a zombori vadászati és baromfi kiállitáson következő jutalmakat kapta: dicsérő oklevelet Plymouth tyukokért, elismerő oklevelet cochin és bantham tyukokért; diszoklevelet strasser, szatinetta, fodros és tyuktarka galambokért, dicsérő oklevelet angol-fejérfejü galambért és végül elismerő oklevelet római galambért.

— **Nagyvárad-Temesvár-Pozsony.** Ez a három város volna az, melynek összetett ereje a temesvári polgármester nézete szerint elégséges volna egy szintársulat fentartására. Ugyanis dr. Telbisz Károly temesvári polgármester átiratot intézett Nagyvárad polgármesteréhez, melyben azt az ajánlatot teszi, hogy a fentnevezett három város szövetkezzék Krecsányi Ignácz szinigazgatóval, ki 4—4 hónapon keresztül felváltva fogna ezen városokban játszani. A váradiaknak természetesen a nyári staggione jutna, melyet Krecsányi eddig a budai szinkörben huzott ki. A „Szabadság“ nem hiszi, hogy a nagyváradi szinügyi bizottság bele menne ebbe a tervbe már csak azért is, mert nem akarja magát egy társulattal szemben több évre lekötni.

— **Öngyilkos postamester.** Nagy feltünést okozott Hajdu-Dorogon az ottani postamesternek Eötvös Gyulának öngyilkossága. Eötvös Gyula tegnap este követte el végzetes tettét, — agyonlőtte magát. — Hogy mi — vitte rá erre a sötét elhatározásra, még biztosan nem tudják. — Legvalóbszinübbnek tartják azt a föltevést, hogy a hivatalában tegnap megejtett vizsgálatnál hiányokat fedezett fel a kiküldött rovancsoló; de ez a hiány állitólag nem több, mint nyolcz frt 70 kr. Mondják azt is, hogy szenvedélyes kártyázó volt és ez okozhatta romlását. Eötvös 50 év körüli, özvegy; leányát csak pár héttel ezelőtt adta férjhez egy tanitóhoz. Dorogon háza, szőlője, földje van. — Bővebb adatokat tudósitónk nem közölt velünk.

— A **városháza kibővitésére** vonatkozólag az a téves hir hozatott forgalomba, hogy a tervezet kidolgozásával Gerster Kálmán van megbizva és hogy a tervezeti skiczékre nézve tegnapelőtt már a megállapodás is létrejött. E hirrel szemben fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy a városháza két emeletre épitéséhez szükséges terv kidolgozásával senki sincs megbizva, ennélfogva semmiféle tervrajzra nézve megállapopás sem jött, nem is jöhetett létre. A valóságnak csak annyi felel meg, ami különben már közölve volt lapunkban, hogy a hivatalok számára szükséges helyiségek megállapitására szükséges helyiségek megállapitása tárgyában folytatott tanácskozások során Szabó József főszámvevő fölkérte Gerster Kálmán müépitészt, hogy a hivalalok elhelyezése és az épitési költségek felől leendő tájékozódás czéljából készitene egy vázlatos rajzot és hozzávetőleges költségszámitást. — Ez a fölkérés azonban nem hivatalos, hanem magánügy Gerster Kálmán és Szabó József között. — Kétségtelen, hogy a főszámvevőnek szüksége van egy szakembertől eredő tervre és concrét számitásra azon javaslatának megtevésénél,

melyet a városháza kibővitése tárgyában tanács elé fog terjeszteni. — Gerster két hét mulva bocsátja Szabó József rendelkezésére az emlitett munkálatot s akkor a főszámvevő sietni fog inditványt tenni a városháza két emeletesre épitésének elrendelése iránt. Elvben ugyan ezt már elfogadta a városi közgyülés, de mégis egy uj határozat alapján kezdhető meg az épitkezés; előbb azonban még terveket kell készittetni, amelyeket nagyon valószinüleg nyilt pályázat utján jutalomdijak kitüzésével fog beszerezni a város. Ha a tervek felülbiráltattak és a kivitelre elfogadott terv felsőbb jóváhagyást nyert, következhetik csak az épitési árlejtés kihirdetése. A körülbelől 230—250 ezer forintba kerülő épitkezés nem fog a város uj megterhelésével járni, mert amint tudva van, ezen összeget már csaknem megszerezte a házipénztár részére a főszámvevő és a városi tanács előrelátó és takarékos gazdálkodása.

— A **debreczeni ev. ref. egyház** tanácstermében 1892-ik évi okt hó 16-ik napján d. e. 10 órakor közgyülést tart.

— **Nagy baromfitenyésztő telep** berendezését tervezik ösmert nevü előkelő baromfi tenyésztők Debreczenben. A közgazdaságilag telette üdvös czél az, hogy Debreczen vidékét az itteni viszonyoknak legjobban megfelelő, legkitünőbb tyuk, liba, kacsa, pulyka, galamb fajokkal lássák el, ez által remélvén a tenyésztésre és kivitelre kevésbé alkalmas régi, elkorcsosult fajok kiszoritásával a baromfitenyésztést föllenditeni, azt fövedelmezővé tenni. A tárgyalások folyamatban vannak és sikerrel kecsegtetnek.

— **Fertőztelenités ellen.** Valami „ahhoz értő“ kereskedő a következő falragaszokon hirdeti a karbolporát :

„Itt fertőztelenités e l l e n karbolpor kapható.

— **Szinház.** A pénteki „Tékozló“ valódi népelőadás volt, melyet kis számu földszinti közönség nézett s csak az állóhelyek és a karzat volt okkupálva. Az előadás azzal kezdődött, hogy bejelentették a „nép-primadonnának“ P á r t o s Etelnek a rekedtségét, a mit az állóhely közönsége éljenzéssel fogadott. A gyönyörü diszletek nagyon tetszettek s azokon kivül csak R ó n a s z é k y, de különösen L o c s a r e k n é az öreg anyóka szerepében.

— A **tornaegylet** ma este ismerkedési estélyt tart a „Bika“ éttermében. Az aláirási iveket számosan jegyezték alá s igy a tervezett mulatság valószinüleg jól fog sikerülni.

— **Kocsis Etelka** debreczeni születésü fiatal szinésznő, aki a mi szinházunknál kezdte pályáját, Szegeden kivivta a közönség tetszését. A „Szegedi Hiradó“ Eleven ördögbeli Herminjéről igy ir: „ Kocsis Etel nemcsak sikkes és rokonszenves, hanem máris rutinirt énekesnő, pompás hanggal, mely magasan is szárnyal ha kell, de ott is tiszta csengö marad, akárcsak a középtekvésben is. Szép iskolája van és szivhez szólóan énekel, játéka sem kifogásolható s á t a lában egyik legszerencsésebb akvizicziója az uj szintársulatnak : rég keresett méltó koleratur énekesnő a szegedi szinpadra.“ Igy kollegánk. Csakis örülhetünk a kisasszony sikerének,

— **Hangverseny.** A 39. gyalogezred zene kara a Margit-fürdőben C z a p e k Péter személyes vezetése alatt a következő müsorral tartja meg szokott vasárnapi hangversenyét : 1. Hamburg Hamburg marad. (Dezinficziálva.) Vollsädttól. 2 Nyitány a „Titus“ operából, Mozarttól. 3. Jubileum-keringő Straustól (uj.) 4. Ständchen Fagotra (uj) Hörtltől. 5. Haus in allen Ecken, humoros potporri (uj) Unbehauentől. 6. Coucert ária klarinetre Bernsontól. 7. Lengyel dalok, vegyes Czapektől. 8. Egyveleg a „Tengeri rablók-“ból Sullivántól. 9. Fluid-galopp (uj) Fahrbochtól.

— **A „tiszta betegség“.** A járványbizottság tegnapi ülésén nagy konsternácziót szült a barakkórház felügyelőjének az a jelentése, hogy egy tanyáról egy halottat hoztak be, a ki kolerában halt meg. S á r v á r y Gyula dr. és K ö r n e r Adolf tanácsos azonnal kocsiba vágták magukat és lóhalálában kivágtattak a barakba, nehogy valami dezinficziálást elmulaszszanak. Elképzelhető, hogy a bizottság minő nagy érdeklődéssel kisérte a főorvosék utját. Nemsokára kitelefoniroztak a barakkba, a honnan Tóth András uram, a kórház felügyelője ilyeténképen felelgetett vissza :

— Ott vannak még az orvos urak ?

— Már elmentek.

— Mit mondtak a halottra ?

— Nem szóltak azok semmit, csak anynyit, hogy az illető „t i s z t a b e t e g s é g b e n“ halt meg.

Értsd alatt, hogy nem kolerában.

— **Szinházi müsor.** Hétfőn : Ripp Van Vinkle operette Planquettetől.

Szerdán : Arany ember, szinmü Jókai Mórtól.

Csütörtökön : Madarász, operette Zellertől.

Pénteken szünet.

Szombaton : Diurnista. Kövessy A. bohózata.

Vasárnap ugyanez.

Ingatlanok forgalma.

a debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál f. évi október 1-től okt. 8-ig.

1. Marjai Péter és neje Nagy Ida v szik Boschetti András és neje Kolda Teréz n. péterfia utcza 887 sz. házát 13,500 frtért. — 2. Fülöp János és neje Csanak Juliánna veszik Csanak Erzsébet csapó-ker i szőllőjét 150 frtért. — 3. Özv. Balog Jánosné Baczonyi Zsuzsánna veszi Balogh István és neje Csongrádi Zsuzsánna vendég-utcza 3352. sz. házát 2300 frtért. — 4. Szabó József és neje Bencsik Lidia veszik Zámbori Ferencz köntös kerti szőlőjét 850 frtért. — 5. Pacze t János és neje Orsonics Aloizia veszik Győri István liba kerti földjét 1000 frtért. — 6. Lengyel János és neje Barna Erzsébet veszik Gönczi Jánosné Tóbiás Juliánna téglás kerti szöllőjét 225 frtért. — 7. Fényi Gábor és neje Bozóki Zsuzsánna veszik Baksai Lajos és neje Király Eszter temető-utcza 2843. sz. házát 550 frtért. — 8. Szilágyi Péter és neje Fehér Juliánna veszik Erdélyi György és neje Nagy Juliánna csapó kerti szöllőjét 270 frtért. — 9 Kollárcsik József és társai veszik Nagy István és nejc Szabó Juliánna csapó kerti szőllőjét 380. frtért. — 10 Teremi Sándorné Ovári Zsázsánna veszi férje Teremi Sándor háza fele részét ajándékozás czimen 350 frtért. — 11. Porhammer Károly és neje Tóth Zsuzsánna veszik, ifj. Pető István ugyis mint gyám és Pető Juliánna boldogfalvi szőllőjét 800 frtért. — 12. Török Gábor veszi özv. Török Gáborné Tamás Sára és Ferencz uj fő dje $^3/_4$ részét 187 frt. 33 krért. — 13. Unghvári Józsefné Jobbágy Róza veszi férje Unghvári József n.-péterfia-utcza 829. hadház-utcza 888. sz. házai, ondódi és uj földje fele részét átruházás czimén 8000 frtért 14. Fülöp János és neje Csanak Juliánna vessik Sipos István és neje Fehér Zsuzsanna csapó kerti szőllőjét 350 frtért.

Vegyes hirek.

* **A kolera Budapesten.** Október hó 12-ikének éjféli 12 órájától okt. hó 13-ikának éjféli 12 órájáig 26 megbetegedés történt ; meghalt tizenhét beteg ; meggyógyult 17. Az elmult huszonnégy óra alatt tehát kettővel kevesebb megbetegedés és egygyel kevesebb halálozás történt, mint az előző időben.

* **A miniszterelnök a kolerás betegek között.** Szapáry gróf miniszterelnök tegnap délelőtt meglátogatta a kolerabarakot. — A miniszterelnök az egész telepet végigjárva, alaposan megtekintett mindent s csak hosszas ott tartózkodás után távozott, a látottak felett elismerését fejezve ki. A telepre érve, a miniszterelnök legelőbb a betegek felvételi helyiségébe ment, hol a beszállitottak felvételi módját magyaráztatta meg magának. A felvételi pavillonból kijöve, a kocsik fertőtlenitését nézte végig, majd betért a kolerás betegekkel telt kórterembe. Itt dr. Angyán Béla tanár, Barta és Gerlóczy főorvosok szolgáltak a kellő felvilágositásokkal a miniszterelnöknek, aki a kezelési módokat is megmagyaráztatta magának. A betegeket a miniszterelnök sorra járta s mindenikhez volt nehány vigasztaló, buzditó szava. Több betegtől, a kiknek állapota megengedte a hosszabb beszélgetést, körülményesen tudakozódott családjuk s egyéb viszonyaikról. A kórtermek végigjárása után a miniszterelnök is alávetette magát a kellő fertőtlenitésnek s távozta előtt az egész orvosi személyzetnek kifejezte megelégedését a látottak felett, buzditva őket nehéz feladatuk további lelkiismeretes végzésére. A telepről a szomszédos fertőtlenitő állomásra tért át a miniszterelnök. Innen, kiséröivel együtt, a Rókus-kórházba hajtatott, hol a főügyelői irodába ment, hol a betegek bejelentéséről és szállitásáról tudakozódott.

* **Az E. M. K. E. milliója.** E czim alatt jelenti a „B. H.“, hogy most készült el az E. M. K. E. legujabb kimutatása, amelyből kitünik, hogy az erdélyrészi magyar közmüvelődési egyesület vagyona, ingó és ingatlan összevéve, immár egy millió forint. — Ez a millió a magyarságnak arányból vert pajzsa és kardja, melylyel megvédelmezi nyelvét és kiküzdi helyét, ahol idegenek ültek örökébe.

* **Amerikai történet.** Amerika egyik városában egy öreg földbirtokost meg mérgezett a felesége. Pástétomban adta be neki a halált. Esküdtszékre került a dolog. Az esküdtek előtt ott állt a gyilkos pástétom megmaradt része, melyről azt mondták a doktorok és kémikusok, hogy elég volna egy ezred katona megölésére. Az ügyész halált kért az elvetemedett nőre. Ekkor feláll Sewneey, a védő ügyvéd s messze csengő hangon igy szól :

— Esküdt urak ezennel ünnepélyesen kijelentem, hogy védenczem ártatlan.

Ezzel fogja a szörnyü pástétomot s a legnagyobb lelki nyugalommal megeszi. Aztán megtöröli a száját, köszön és szeretetreméltó mosolylyal távozik. Az esküdtszék visszavonul s pár percznyi tanácskozás után, a jelenet hatása alatt, a vádlottat egyhangulag fölmenti. A védőügyvédet pedig orvos barátai közrefogják, hazaviszik, a gyomrát gyönyörüen kimossák és — semmi baja.

* **Szerencsétlenség a Vaskapunál.** Az aldunai juczi-zuhatagnál nagy szerencsétlenség történt tegnapelőtt este. Egy hatalmas sziklarészt dinamittal akartak robbantani. E czélból megfurták a töltényhez való aknát és már el is akarták helyezni a dinamit-patront, mikor hirtelen irtózatos dörej rázta meg a levegőt. A munkások ugyanis oly elővigyázatlanul bántak a dinamittal, hogy az időnek előtte explodált és nagy pusztitást okozott. A furó hajó, melyen a munkások voltak, a szó szoros értelmében ketté szakadt. Egyik fele a levegőbe röpült, mig a másik fél gyorsan megtelt vizzel és olyan rohamosan süllyedt, hogy a rajta levőket csak nagynehezen sikerült csónakokkal megmenteni. Sajnos, a katasztrófának kilencz áldozata van, kilencz munkásember, kiknek egyike, Gavenda gépész ma reggelre nagy kinok közt meg is halt. A többi igen sulyosan megsebesült. Három embernek mind a két lába össze van roncsolva. A furó-hajó annyira tönkrement, hogy annak egyetlen részét se lehet többé használni. A kár meghaladja a negyvenezer forintot.

A közönség köréből.

Tekintetes Szerkesztő ur !

Becses lapjában főispán ur ő méltósága által közzétett pályázati hirdetményben, az illeték nyilvántartói állásnak választás utjáni betöltése is czéloztatván, többek részéről kérdés intéztetett hozzám, hogy mi oka van az államlam már 7 éve betöltött nyilvántartói állás pályázat alá bocsátásának.

Minden félre értések és mende mondának elenyésztetése czéljából szükségesnek vélem tájékoztatni az érdeklődő közönséget, hogy a pályázat meghirdetése s a választás megejtése ott leli magyarázatát, hogy én eddig főispán ur ő méltóságának kinevezése folytán töltöttem s töltöm be hivatalos állásomat s tényleg véglegesitve csak választás utján lehetek.

A választásnak 7 éven át történt elmaradását Morvay Károly előd̈mnek bünügye eredményezte, mely bünügyben a marasztaló itélet, csak a f. év julius havában érkezett le a n.-méltóságu Curiától, mely marasztaló ítéletnek alapján lett az illeték nyilvántartói állás választás utjáni végleges betöltése elrendelhető.

Sajnálattal jött tudomásomra, hogy vannak egyes roszakaróim, kik nem általják kiszámitásból oly szinben tüntetni fel a pályázat meghirdetését, mintha én ezen hivatalos állásra egyáltalában nem reflektálnék, — megnyugtatásul kijelentem, hogy az illeték nyilvántartói állásra igenis pályázni fogok s semmi ok sem késztet arra, hogy visszalépjek.

Tisztelettel kérem tekintetes szerkesztő urat, hogy e soroknak becses lapjában helyet adni sziveskedjék.

Debreczen 1892. Október hó 14.

Kiváló tisztelettel

Krasznai Ferencz
illeték ny. tartó.

— **A járványbizottság figyelmébe.** —

A Postakert alatt, közvetlenül a város közelében huzódik el egy árok, a melyre semmi szükség nincsen, a viz lefolyás sem veszi utját ezen keresztül. Ezt az árkot a nyáron a helyett, hogy betömették volna, még mélyebbre ásták, alkalmas buvóhelyéül tévén azt ezáltal a csavargóknak, vásári közönségnek. Az árok csakhamar meg is telt piszokkal, rondasággal s meleg ágya lett a miazmáknak, baczillusoknak. Kiállhatatlan büz árad innen szét a városban lakók és a kertben nyaralók orra alá. Ezen árokkal versenyezve fertőzteti be a környék levegőjét a Miklós-utczáról kivezető fókanális, mely alig hagyja el a várost, fedetlenül tátong az országut jobb oldalán. A tekintetes járványbizottság figyelmét hivom fel erre a türhetetlen állapotra.

Egy postakerti szőllőbirtokos.

CSARNOK.

JUBILEUMOK.

(Amerikai humoreszk.)

Irta : REDFIELD RICHARD.

Ha ez soká igy tart, akkor tönkre kell mennem. Ugy látszik, hogy én tényleg nagy ember vagyok, (aki egyébként — kivülem — ebben kételkedni mer, azt ezennel ünnepélyesen kihivom) mondom, ugy látszik, hogy én tényleg nagy ember vagyok. Különben nem érthetem, hogy ünnepelnének épen engem annyira. Alig, hogy kiadtam humoreszk-kötetemet s alig hogy sikert arattam, már jubiláltak ; alig hogy betegségemből felépültem, már jubiláltak. — Már aggódom reggel, ha felébredek, s nem merek az ágyból kibujni, mert félek, hogy ismét valami jubileum vár rám, sőt mi több, a huszonötödik jubileumom jubileumát is megültük a minap. És akkor aztán panaszkodnak : először, hogy nincsenek már nagy emberek ; másodszor, hogy hálátlan közönség.

Epen a napokban küldöttség járt nálam, mely arra kért, hogy engedjem meg, miszerint már mostan, (tehát halálom előtt) szobrot emeljenek nekem, még pedig lovas-szobort.

— Goddam — mondám — ti eredeti emberek vagytok, gentlemenek. Mindenekelőtt nem szokásos élő embernek szobrot állitani ; aztán valóságos irónia lenne, engem lóra ültetni, mikor még soha életemben nem ültem lovon.

— Mister — vágott közbe a szószóló — mi egy humoristát soha jobban meg nem tisztelhetünk, mint ha mi is humorizálunk By Jove a legeredetibb gondolat : a lovagló humorista. Mister, hisz ön eddig is lovagolt, még pedig lovagolt a szellem szárnyain. (Általános hőhécselés.)

Es megkaptam a szobort és — jubiláltunk.

Nőm, miként jó és gyengéd nőhöz illő, egy fiatal humoristával ajándékozott meg. Alig hogy hire terjedt ennek a világraszóló eseménynek, mi — jubiláltunk. (Egyébként megsugom, hogy ezen jubileum alkalmával tényleg történt egy „esemény", a menynyiben a bor jó volt s én részemről a jó bort szeretem és ennélfogva ittam. Mikor aztán felkeltem helyemről, akkor történt meg az „esemény", miről koponyám még ma is mesélhet.).

De nőm kárörvendő, s mert tudja, menynyire boszantanak már a jubileumok, ismét megajándékozott egy humoristával, s mi volt a vége ? — jubiláltunk.

Nem akarom azonban tagadni, hogy volt idő mikor nem a közönség rendezett nekem ünnepséget, hanem én magam. S ez akkor volt, midőn szerkesztőmtől az első tiszteletdijat kaptam.

— Dear friends — szóltam ekkor barátaimhoz, miközben mindegyiküket külön-külön átöleltem — rendkivüli dolog történt, honorariumot kaptam szerkesztőmtől, ezt meg kell ünnepelnünk. S meg is ünnepeltük. Szerkesztőm is jelen volt. Bor is volt, de meglehetős savanyu. S ehez a savanyu borhoz a szerkesztőm savanyu arczot vágott, minek folytán senkisem fog csodálkozni azon, hogy ez alkalommal a humorom is savanyu volt. De ez még csak hagyján. A baj csak akkor következett, mikor észrevettük, hogy a zsebünk is üres a palaczkok is üresek, csak a fejünk van tele.

Az én kedves feleségem nem csak szép, hanem szellemes asszony is. A multkortájban hamiskásan megjegyezte :

— My dear, tudod-e, hogy ismét egy jubileumot kellene rendezni ?

— Washington szellemére kérlek, ne emlitsd ezt a szót.

— Nem fogod megsajnálni ; ez egész ártatlan jubileum lesz.

— Es pedig ? — kérdém kiváncsian.

— Az ezredik csók jubileuma.

Tekintettel arra, hogy az asszony nem tágit (ki ne tapasztalta volna már e mondás igazságát), megünnepeltük az ezredik csókot is. Most már haladunk szaporán a kétezredik felé. (Mintha csak látnám az irigy tekinteteket, — melyek érnek.)

De hát elég volt a jubileumokból Már megelégeltem őket. Lemondok minden ilyes kitüntetésről, a „tüzoltó-egylet"-től :

„Dear Sir !"

Egy hét mulva lesz tiz éve, hogy egyletünk azon szerencsében részesült. Önt tagjai közé felvehetni. Az elnökség elhatározta, hogy jubileumot rendez Cheer Mr. Redfield."

Szegény fejem, ismét egy jubileum !

Szerkesztői üzenetek.

Sz. M. Dombovár. A szép elbeszélést köszönjük. Amint ez a most folyó elbeszélésünk véget ér azonnal megkezdjük közlését. **ifj M. P.** Ez után pedig sort keritünk a Bredovi Bredow ur dolgaira. Nagyon ügyes novella. **Ibolya. Helyben.** Az „Egy pisztolylövés"-t átolvastuk. Erdekes elbeszélés s a forditás is igen sikerült. Mihelyest terünk engedi közöljük. További szives munkálkodását pedig köszönettel veszszük **H. L** Bizony az baj, ha szegény ember létére szegény leányba szerelmes, de hát hiába, a szivet nem lehet mindég az erszényhez irányitani, bár legtöbbnyire ugy szokták. Az azonban téves felfogása önnek, hogy a boldogság a szegénységgel nem járhat együtt. Sőt ellenkezőleg — csak az a kérdés, hogy milyen természetü az imádottja, miben találja boldogságát, egy szeretö sziv igaz szerelmében-e vagy pedig egyszép princesse ruhában ; ha ez utóbbiban : akkor semmi esetre sem tanácsoljuk, hogy vegye el. **Szinházbajáró.** Nagyon örvendünk, hogy igazságos és szigoru birálatunkat méltányolja. Az igaz, hogy a magukat nagy müvészeknek tartó fiatal szinészeknek ez nem tetszik — de hát erről mi nem tehetünk. Később, pályájuk folyamán, ha valóban beváltja a jövő tehetségükhöz kötött reményüket, hálásan fognak visszaemlékezni szigoru de jóakaratu tanácsainkra. **Nagyardőben.** Ne rontsuk a mi kedves nagyerdőnk hirét ilyen gyenge versekkel. **Sz. A.** Én édes Istenem . . . Meleg érzés hangja csendül meg benne — de a kidolgozás végtelen gyenge. **M. K.** Kéziratok visszaadására nem vállalkoztunk. A használható dolgokat felhasználjuk, a hasznavehetetleneket megsemmisitjük.

Debreczeni Városi szinház.

I. Idénybérlet 13. szám. Páros.

I. Kis bérlet 13. szám Páros.

Ma szombaton 1892. Október hó 15-én bérlet folyamban :

A KIS MOLNÁRNÉ.

Eredeti operette.

Holnap Vasárnap 1892. Október hó 16-án bérlet folyamban :

Csókon szerzett vőlegény.

Énekes bohózat.

Nyilt-tèr *)

Igen tisztelt vevőim becses figyelmét felhivom, hogy miután

Bokor Hermann urat

üzletemből elbocsájtottam, kérem részemre neki semminemü fizetéseket, vagy üzleteket nem teljesiteni, mert azok általam el nem ismertetnek.

KOHN HENRIK,
fűszerkereskedő.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Tölgymakk

Bassenheim báró Waldbott Frigyes, (Zemplén és Abauj-Torna megyében) fekvő erdő Horváthi, R gécz, — Regécz III. Hutta és erdő-bényei uradalmában körülbelől **10.000 hold** tölgyes erdőben tölgymakk termés van, s ez egészben vagy részletekben **eladandó.**

Posta és vasuti állomás **Tolcsva.**

Winogrodzki János
számtartó.

FRANZ JOH. KWIZDA

Cs.éks r. osztrák-magyar és román kir.udv. szállitók erület gyógyszertá a

Korneuburgban Bécs mellett.

Évek óta **kiprbált** fájdalomcsillapitó szer **köszvény, reuma** és **idegbetegségeknél**

KWIZDA köszvény fluidja.

Kéretik szivesen a védjegyre ügyelni s csakis

KWIZDA kösnvényfluidját kérni.

Ára 1 frt o. é.

Kapható minden gyógyszertárban.

Főraktár: Franz Joh. Kwizda cs. és kir. dvari szállitó kerületi gyógyszertárában Korneuburg.

Ára 1 frt o. é.

A kolera ellen biztos óvszer a

COGNAC.

Van szerencsém tehát a következő jó minőségüeket ajánlani u. m.

Gr. Keglevich István féle,
Gr. Eszterházi Géza féle,
Czuba Durosier és Társá-tól,
Első alföldi Cognac gyártól,
Első Tokaji Cognac-gyár Tokaj,

Első Fiumei Tengerentuli beviteli Tarsaságtól Fiume, mely minőség szerint 1. 2. 3 szerecsen fejjel van jelölve,

és végre valódi franczia

Cognac fine Champagne

Comandon és Társától Cognac.

Továbbá

Borovicskàt,

Szerèmi szilvóriumot, Rumot

üvegezve eredeti palaczkokban kaphatók, valamint

Egri, Szegszárdi és Karloviczi vörös borok.

Érmelléki asztali és Bakar

borokat.

Tisztelettel

Varga Lajos

főtér, a m. kir. postahivatal mellett.

u. i. Raktáron tartok még Carbol-savat 100 és 40% Carbol-port és Vas-gáliczot.

Harminez forint

dijfizetésért biztosit

az első magyar általános biztositó társaság

5000 forintot

kolera halál

esetére.

Öszi és téli posztók és gyapjuszövetek,

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy

posztókereskedésünkben

mai naptól fogva

az öszi és teli

évadra megkivánt divatáruk már megérkeztek és ajánlunk:

Cheviotot, Cheviot camgarnt,
finom franczia camgarnt,
Palmerstonokat minden szinben,
Oszi felöltö szöveteket,
Fekete Peruvienne és doszkinokat
trikot szöveteket minden szinben,
Finom práczi Lodeneket téli kabátoak
igen jutányos árak mellett.

Kérve a n. é. közönség szives pártfogását

tisztelettel

KLEIN és ADLER

Czégely-ház, a megyeházzal szemben.

!!! Kolera ellen !!!

Muraközy Károly debreczeni gyógyszerész ajánlja a n. é. közönség figyelmébe, saját készitményü

5% Carbol és 1‰ Szublimat házi szappanait

mint legbiztosabb óvószereket a kolera ellen.

Ezen szappanok a háztartásban a jelen járványos időben ugy a kéz mint a ruha mosáshoz nélkülözhetetlenek.

Ára darabonként a Carbol szapannak 20 kr.
„ „ „ Szublimat „ 15 kr.

Kaphatók helyben ugy a készitőnél mint az összes gyógyszertárakban és miuden nagyobb üzletben.

Vidéki megrendelések a készitőhöz intézendők.

702/1892. fv.

Bizonyitvány.

Muraközy Károly ur gyógyszertárában készülő 5%-os Carbol és 1 : 1000%-os Sublimat szappant megvizsgálván, azokra a járványos betegségek tovaterjedésének meggátlása czéljából, — tehát a fenyegető koleraveszély elháritására is, — ugy a kezek, mint a ruhák mosására, egyéni óvintézkedésül, feltétlenül ajánlom.

Debreczen, 1892. október 14.

Dr. Sárváry Gyula,
tiszti főorvos.

137/1892. II. k. o.

Bizonyitvány.

Alólirott készséggel bizonyitom, hogy Muraközy ur által készitett karbol szappanban öt százalék karbol, a sublimat szappanban pedig egytized százalék sublimát tényleg meg van. Ez okból e szappanokat a kezek és ruhák tisztogatására — egészen közönséges minden napi használatra is — ajánlom. E szappanok által a tisztaság sokkal biztosabban érhető el, mint a közönséges mosó, vagy mosdó szappanok által.

Debreczen, 1892. október hó 14-én.

Dr. Kenézy Gyula,
Hajduvármegye tb. főorvosa, kerületi orvos.

Egy eredeti Singer varrògépen

jártas

ügyes varrónő

egy elsőrangu raktárban mint

bolti kisasszony

azonnal felvétetik.

Czimek a kiadóhivatalban beadhatók.

KLEKNER MANÓ

kőszénügynöksége és kőszénraktára

Nagyvárad-utcza 2203. sz.

Ajánlja a közeledő téli évadra fütőanyagjait, u. m.:

Salon kőszén, szagtalan, első rendü, porosz . . . . . frt 2.—
Belföldi kőszén, fütésre kitünően alkalmas . . . . . frt 1.20
Pirszén (Coaks), dió nagyságu, első rendü . . . . . frt 2.10
Kovács-szén, mosott és törött . frt 2.10

= házhoz szállitva 100 kilogrammonként. =

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedéssel.

Ugyanott képviselet és raktár tiszta természü

olasz és dalmát borokból,

100 literen felüli eladásra, u. m.: **fehér, schiller** é- **vörösborokból,** melyek elösmert jóság és olcsóságuknál fogva nagyon kedveltek.

GYENES LAJOS

Debreczen, főtér, városházépület.

Ajánlja az őszi idényre:

Női ruha szöveteket és diszeket,

Divatos fekete kelméket,

Jó mosó velezeket,

Hauschild kötő pamutot,

Jäger kötö gyapjut,

Jó szabásu füzőt (Mieder)

Himalay, berliner kendőket és Escharpokat,

Férfi fehérnemüeket, nyakkendöket és Esernyöket.

Jaegar alsó ing és nadrágokat,

Sirkoszoruk 55 krajczárfól feljebb.

Mintákat kivánatra bérmentve küldök.

Női ruhák elkészittetèsèt elvállalom

Kiadó lakás.

Nagy lakás a főtér és hatvanutcza sarkán a volt kereskedelmi akademia helyiség, rögtön

kiadandó.

Felvilágositást ad

Tóth Gyula

vaskereskedő czég.

Kolera elleni óvszer.

Hirneves orvosok, kolera-járvány esetén ivóviz helyett állandó italul csakis jó

SZIKVIZET

rendelnek.

E czélra ajánlom a n. é. közönség figyelmébe az általam **vegytiszta folyékony szénsavval és szürt vizzel** gyártot, helybeli tekintélyes orvosok által megvizsgált és kitűnőnek elismert **kénsavmentes**

SZIKVIZEMET.

Megrendelések nevem alatt **vásártér, 1863.** sz. a. intézendők.

Kiváló tisztelettel

Szabó Kálmán

gyógyszerész.

Kaszanyitzky Endre

előbb

Kuhinka István K.

üveg, porczellán lámpa és háztartási czikkek raktára.

DEBRECZENBEN,

ajánlja pontos kiszolgálat és gyár árak mellett. az

őszi és téli idényre ujonnan érkezett

és nagy választékkal berendezett

DITMÁR-

és

Brünner-féle

a legjobbnak elösmert gyártmányu

szalon, függő

és

asztali

petroleum lámpáit s minden hozzátartozó czikkek nagy raktárát és a most legujabb találmányú úgynevezett

csoda lámpákat,

melyek **rendkivüli olcsóság** és **takarékossági** szerkezetüknél fogva a legnagyobb kereslettségnek örvendenek.

Képes árjegyzékek kivánatra bérmentve.

Minden köhögés

ugymint a légcső, a garat és a tüdő minden katarrhus megbetegedése, továbbá **lélegzési nehézségek, szükmellüség, asthma, elnyálkásodás, szamárhurut és göresös köhögés, a nyakbani csiklandozás**, kezdő **mellbaj** leggyorsabban gyógyittatik a számos év óta kitünőnek bizonyult és orvosok által is rendelt: **St.-Georgs-tea** (1 csomag 50 kr.) és **St.-Georgs-katarrhporok** (1 doboz 50 kr.) szer által melyhez orvosi utasitás is csatoltatik. Eredmény már pár nap alatt mutatkozik. Két csomagnál kevesebb nem küldetik. Csomagolás és szállitó levélért 20 kr. Minden megrendelés

St.-Georgs.Apotheke Wien

V. Wimmergasse 33. intézendő. Raktár Kreuz-Apotheke, Wien, VII. Mariahilferstrasse 72.

Eladó vagy bérbeadó

Debreczenben a Hatvan utczai kert elején a Tóczós kerti dülőben a gyepü alatt

két nyilas szőllőskert pajtával,

a Vargakertben pedig a Salétrom-kaszárnyára néző dülőben egy nyilas

veteményes és gyümölcsöskert

örök áron eladó, vagy **1893.** évre (nov. 1-ső napjáig) **bérbe kiadó;** értekezhetni iránta a tulajdonossal, **Konrád Gyula** kir. pénzügyi titkárral Nyiregyházán Kürt-utcza 3. sz. a.

Csak **akkor valódi**, ha a háromszögü palaczk az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papiron) van elzárva.

Eddig fölülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle

valódi, tisztitott

MÁJOLAJ

Maager Vilmostól

BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és **könnyü emészthetőségénél** fogva gyermekeknek is különösen ajánltatik és rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az **egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősitését, a test sulyának gyarapodását, a nedvek javitását, valamint általában a vér tisztitását el akarja érni.** — **Egy üveg ára 1 forint** és kapható a gyári raktárban **Bécsben III/3. ker., Heumarkt 3.** valamint **az osztr. magyar monarchia legtöbb gyógyszertárában,**

DEBRECZENGEN: Mihálovits István dr. Rothschnek Emil gyógyszerész uraknál és Rickl József Zelmos, Geréby Fülöp kereskedésében. Főraktár és főelárusitás az osztrák-magyar monarchia részére: **MAAGER VILMOS, Bécs.** III/3, Heumarkt 3.

Hamburg-amerikai

gőz-hajózási részvény-társaság

Express

és postagőzhajózás.

HAMBURG-NEW-YORK

Sonthamptont érintve

Oczeán menet 6—7 nap alatt

Ezenkivül szállitás egyenesen német postagőzhajókkal

HAMBURGTÓL

Havre	**New-Orleans**	**Dél-**	**Nyugatindia**
Antwerpen	**Brasilia**	**Afrika**	**Mexico**
Baltimore	**La Patal**	**Transvaal**	**Havanna**
Boston	**Montreal**	**Natal**	

Havreból New-Yorkba, Stettinből New-Yorkba és **Antwerpenből Montreal** és **Boston.**

Bővebb felvilágositással szolgál az igazgatóság Hamburgban, Dovenfleth 18/21.

ELADÓ.

Nagyhatvan-utcza végén (három szegletre nyiló) a buzapiacz sarkán lévő **8 szoba** és **hozzávaló minden kellékkel,** igen jó állapotban lévő

ház eladò,

a háznál 8—10 lóra való istálló is van. Kávéház, szálloda vagy hasonnemü üzletnek igen alkalmas.

Értekezhetni Nagy-hatvan utcza 1537. sz. a. házban

Bálint Sámuelnél.

Tölsner Adolf

Billiárd-gyára

Bécs, V. Rampersdorfergassa No. 7.

ajánlja cs. és k. kizárólag szabad.

fordithatlan billiárdjai

márvány lappal ellátva és elvállal egész kávéházi berendezéseket mindenféle módozatban, részletfizetésre is.

Atjátszott bilfiárdok bábra vagy carambolra uj szerkezettel 100 frttól feljebb. — Arjegyzékek kivánatra ingyen.

A helybeli piaczon több izben előfordult végeladásokkal szemben, nehogy t. vevőink ezáltal befolyásolva legyenek — elhatároztuk, hogy az ugyis **tulhalmozott raktárunkon levő áruczikkeink nagyrészét**

hatóságilag engedélyezett

végeladásra

bocsássuk.

Tudatjuk tehát a n. é. közönséggel, hogy a mai naptól kezdve a raktárunkon levő

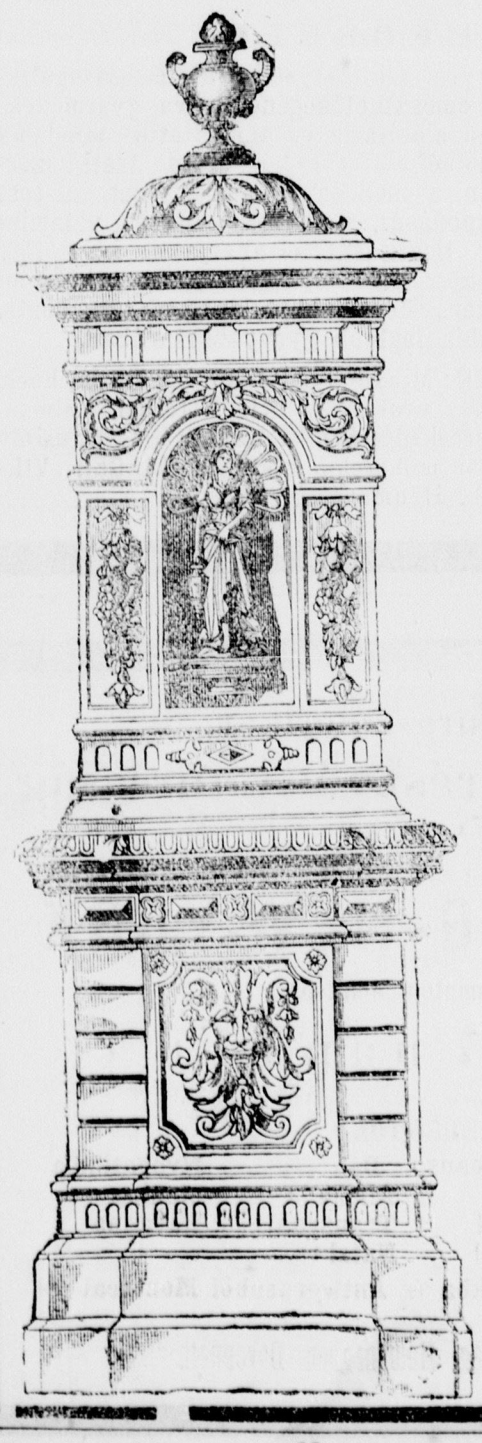
Ruhakelméket, Flanelleket,
Barchenteket (velez),
Cretonokat, Atlas satineket
Batisztokat,
Tricot-derekakat,

Szőnyegeket,
Ágy és asztal-teritőket,
Jutle és szövet
függönyöket, valamint
Férfi gyapju szöveteket,

gyári áron alól

árusitjuk el.

Bosznay J. és Társa.

LEGNAGYOBB AGYAG- és porczellánkályha-raktár

A VILÁGHIRŰ

BUDWEIZI GYÁRTMÁNYBA,

legolcsóbb árak mellett

TÓTH GYULA

vas nagykereskedőnél

DEBRECZENBEN,

a városháza sarkán.

Ugyanitt megrendehető a „Caligráf“

AMERIKAI IRÓGÉP.

Intézeteknek, nagykereskedők, oly egyéneknek is, kik rövidlátók, gyenge-szemüek, fogyatékos kezüek, szükmellüeknél az egészségtelen előregörbülés, e gép használata mellett megszünt.

Nyomatott a kiadótulajdonos (Vértesi Arnold) Debreczeni Ellenőr könyvnyomdájában.